

The Mutual Influence of the Tripartite Components - Age, Parental Attachment, and Belief in the Law - on the Status of the Violence Subculture and Peer Groups Among Adolescents

(Case Study: Adolescent Wrestlers in Mashhad County)

**Sina Mahdavi Damghani¹, Seyed Mohammadjavad Sadati^{2*},
Abdolreza Javan Jafari³**

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study

Publisher:
Shahr-e- Danesh
Research and Study
Institute of Law

Article Type:
Original Research

DOI:
10.22034/jclc.2023.366864.1763

Received:
23 October 2022

Accepted:
10 January 2023

Published:
6 September 2025

Abstract

The alarming prevalence of adolescent and youth involvement in violent criminal offenses represents a critical social issue requiring urgent governmental attention. Peer group dynamics and cultural influences remain among the most significant determinants of violent behavioral patterns. This study investigates the interdependent relationships between three key factors - age, parental attachment, and belief in legal norms - and their collective impact on violent subcultures and peer group violence among adolescent wrestlers in Mashhad County, Iran. Our statistical analysis yields three principal findings. First, we observe a significant positive correlation between age and both individual violent tendencies and peer group violence, indicating that violence escalates as subjects grow older. Second, the results demonstrate a clear inverse relationship between parental attachment/belief in the law and violent behaviors - stronger familial bonds and greater respect for legal institutions correspond with reduced violence at both individual and group levels. Most notably, the study reveals bidirectional dynamics: while weak social bonds predict violent behavior, engagement in violence itself appears to further erode these crucial

1. MA. Student in, Department of Criminal and Criminology Law, Faculty of Law and Political Science, frowsy university Mashhad, Mashhad, Iran. Email: sinamahvavi76@gmail.com
2. *Corresponding Author: Assistant Prof, Department of Criminal and Criminology Law, Faculty of Law and Political Science, frowsy university Mashhad, Mashhad, Iran.
Email: mj.sadati@um.ac.ir
3. Associate Prof, Department of Criminal and Criminology Law, Faculty of Law and Political Science, frowsy university Mashhad, Mashhad, Iran. Email: javan-j@um.ac.ir

social connections over time. This reciprocal relationship between social factors and violent conduct challenges conventional unidirectional models of delinquency, suggesting instead a self-perpetuating cycle where violence both stems from and exacerbates social disengagement. The findings underscore the need for interventions that simultaneously strengthen family attachments, reinforce legal socialization, and address age-specific risk factors during this vulnerable developmental period.

Key words: Belief in the Law, Attachment to Parents, Subculture of Violence, Peers, Abnormality.

Excerpted from the M.A. thesis entitled “Investigating the subculture of violence among teenage and young wrestlers in different areas of Mashhad city (testing Edwin Sutherland's preferential association theory and Travis Hirschi's social control)”, Ferdowsi University of Mashhad, Faculty of Administrative and Economic Sciences.

Funding: The author(s) received no financial support (funding, Grants and sponsorship) for the research, authorship, and/ or publication of this article.

Author Contributions:

Sina Mahdavi Damghani: Conceptualization, Methodology, Software, Validation, Formal analysis, Investigation, Resources, Data Curation, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing, Visualization.

Seyed Mohammadjavad Sadati: Conceptualization, Methodology, Validation, Resources, Data Curation, Writing - Review & Editing, Supervision, Project administration.

Abdolreza Javan Jafari: Conceptualization, Methodology, Validation, Resources, Data Curation, Writing - Review & Editing, Supervision.

Competing interests: The authors declare that they have no competing interests.

Citation:

Mahdavi Damghani, Sina, Seyed Mohammadjavad Sadati & Abdolreza Javan Jafari. “The Mutual Influence of the Tripartite Components - Age, Parental Attachment, and Belief in the Law - on the Status of the Violence Subculture and Peer Groups Among Adolescents (Case Study: Adolescent Wrestlers in Mashhad County)” *Journal of Criminal Law and Criminology* 13, no. 25 (September 6, 2025), 7-40.

Extended Abstract

In contemporary Iranian society, the disturbing proliferation of violent behaviors among adolescent and youth populations, particularly within sports environments and broader social contexts, has emerged as a multifaceted challenge with significant sociological, psychological, and legal implications. This troubling phenomenon manifests most visibly through increasing incidents of street altercations, the formation of antagonistic youth groups, and the alarming development of distinct subcultures that valorize and normalize aggressive conduct. Within this complex social landscape, combat sports institutions - particularly wrestling academies - present a unique paradox: while ostensibly structured to channel youthful energy into disciplined physical development, these environments may unintentionally serve as incubators for violent subcultural norms due to their inherent emphasis on physical dominance and competitive intensity. This comprehensive investigation focuses specifically on adolescent wrestlers in Mashhad, employing Travis Hirschi's seminal Social Bond Theory as its primary analytical framework to systematically examine the intricate relationships between key social attachment variables and manifestations of violent behavior. The study's multidimensional approach simultaneously considers three critical dimensions of social bonding: (1) the quality and strength of parental attachment bonds, (2) the degree of internalized belief in societal legal norms and institutions, and (3) the nature and influence of peer group associations. By examining these factors in concert, the research seeks to illuminate not only their individual effects but also their complex interactions in either mitigating or exacerbating violent tendencies among this vulnerable demographic cohort. The study's central research question - examining the precise nature of relationships between parental attachment, legal belief systems, peer group dynamics, and violence levels among adolescent wrestlers - carries substantial theoretical and practical significance. From a sociological perspective, understanding these connections contributes to more nuanced conceptual models of youth violence that account for both structural and subcultural factors. From a policy standpoint, these insights offer concrete pathways for developing targeted intervention strategies that address the root social causes rather than merely the symptoms of adolescent aggression. This dual relevance is particularly crucial given the notable gap in existing literature, which has traditionally overemphasized individual psychological factors while neglecting the broader social ecologies that shape violent behavior. Methodologically, the research adopts a rigorous descriptive-analytical approach combining quantitative survey techniques with theoretical

analysis. The investigation focuses on a carefully defined population of adolescent wrestlers (aged 14-18 years) enrolled in officially recognized wrestling clubs across Mashhad, all with minimum one year of continuous training experience. Utilizing a stratified convenience sampling framework, the study employed a meticulously designed researcher-administered questionnaire. This measurement tool underwent comprehensive validation procedures, including expert review for face validity and reliability testing through Cronbach's alpha coefficient analysis, ensuring robust psychometric properties. The theoretical architecture of the study creatively adapts and extends Hirschi's classic Social Bond Theory, which originally conceptualized social control mechanisms through four fundamental elements: attachment, commitment, involvement, and belief. The present research innovatively focuses on two of these elements - attachment (operationalized as emotional connection to parents) and belief (manifested as respect for legal norms) - while introducing peer influence as an additional critical dimension. This theoretical adaptation allows for a more contextualized examination of social bonds within Iran's distinctive socio-cultural milieu and the specific subculture of youth wrestling. Empirical findings reveal several significant and nuanced relationships. A clear positive correlation emerges between age and violence levels within the studied age range, suggesting developmental or socialization processes that intensify violent tendencies over time. More crucially, the analysis demonstrates robust inverse relationships between both parental attachment strength/belief in legal norms and violent behavior - adolescents reporting stronger familial bonds and greater respect for law consistently exhibit lower propensities for aggression. Conversely, affiliation with peer groups that endorse or model violent behavior emerges as perhaps the single strongest predictor of violent conduct, highlighting the powerful socialization role of adolescent peer networks. Perhaps most theoretically significant is the revelation of bidirectional causal pathways between social bonds and violence. The research demonstrates that while weak social attachments may predispose adolescents to violent behavior, the adoption of violent conduct itself appears to reciprocally weaken these crucial social bonds over time, creating a self-reinforcing cycle of disengagement and deviance. This finding substantially complicates traditional linear models of social control and suggests the need for more dynamic theoretical frameworks. The study makes several original contributions to multiple academic disciplines. For criminology, it provides empirical validation of Social Bond Theory in a novel cultural context while proposing important modifications to account for reciprocal variable relationships. For legal studies, it offers fresh insights into how formal and informal social control

mechanisms interact in shaping normative behavior. For sports sociology, it presents compelling evidence that athletic environments constitute complex social spaces that can either inhibit or facilitate deviance depending on structural and subcultural factors. Practical implications are substantial and multifaceted. The findings suggest that effective violence prevention strategies should adopt integrated approaches that simultaneously: strengthen parent-adolescent attachment bonds through family support programs; enhance legal socialization through targeted educational initiatives; and carefully monitor and guide peer group formations within sports settings. For sports institutions specifically, the results underscore the need to consciously cultivate prosocial values and identities through coaching philosophies and club cultures that transcend mere technical training. From a theoretical perspective, the research argues for an expanded conceptualization of Social Bond Theory that better accommodates the dynamic, reciprocal nature of social attachment processes. It further proposes that future studies of deviance in sports contexts should account for the unique intersection of institutional, subcultural, and developmental factors that characterize these environments. By employing an interdisciplinary lens that bridges criminology, sociology of sport, and legal studies, this investigation provides a sophisticated understanding of youth violence that transcends simplistic individual-level explanations. Its integrated framework offers policymakers and practitioners a comprehensive roadmap for developing evidence-based interventions that address the complex social ecology of adolescent violence, while simultaneously advancing theoretical discourse on the relationships between social bonds, subcultural contexts, and behavioral outcomes.

تأثیر گذاری متقابل مؤلفه‌های سه گانه سن، دلبستگی به والدین و باور به قانون با وضعیت خرده فرهنگ خشونت و گروه هم‌نشینان نوجوانان و جوانان

(مطالعه موردی: کشتی گیران جوان و نوجوان شهرستان مشهد)

سینا مهدوی دامغانی^۱، سید محمد جواد ساداتی^{۲*} عبدالرضا جوان جعفری^۳

پژوهش‌کده حقوق

چکیده

حمایت از حقوق عمومی و جامعه، استفاده از توقف و بازرسی را در پاره‌ای از موارد به‌ویژه در اماکن عمومی توجیه می‌کند. توقف و بازرسی یکی از ابزار مهم پلیس در جهت اجرای وظایف خود در کشف جرم و تحقیقات مقدماتی به‌شمار می‌آید. این اقدام باید به‌گونه‌ای سازماندهی شود که ضمن حفظ حریم خصوصی، امنیت عمومی را در جامعه حفظ کند. نیل به این مقصد چالش‌های فراوانی از قبیل نادیده گرفتن حریم خصوصی، تکلیف ضابطان از حیث جرم مشهود و غیرمشهود ایجاد کرده است. از این‌رو بهره‌گیری از مطالعات تطبیقی و استفاده از تجارب کشورهای دیگر به‌منظور ترسیم الگوی مطلوب فرایند توقف و بازرسی ضروری است. در هردو نظام حقوقی اصل محدودیت در انجام توقف و بازرسی به‌رسمیت شناخته شده است. با این‌حال، جهات قانونی، تشریفات و ضمانت‌اجراهای حسن اجرای توقف و بازرسی در دو نظام حقوقی دارای وجوه اشتراک و افتراقی با یکدیگر هستند. با عنایت

نوع مقاله: علمی - پژوهشی

DOI:

10.22034/jdc.2023.366864.1763

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱ آبان ۰۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱ دی ۲۰

تاریخ انتشار:

۱۵ شهریور ۱۴۰۴

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

Email: Sinamahvavi76@gmail.com

۲. نویسنده مسئول^{*}، استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

Email: mj.sadati@um.ac.ir

۳. دانشیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

Email: javan-j@um.ac.ir

به یافته‌های این مقاله، در ایران، جز درمورد جرم مشهود، در سایر موارد ضابطان دادگستری مکلف به اخذ مجوز قضایی‌اند. در انگلستان، افسران صاحب صلاحیت پلیس بر اساس ضابطه ظن معقول و وجود امارات و اطلاعات کلیدواژه‌ها: باور به قانون، دلبستگی به والدین، خرده‌فرهنگ خشونت، گروه هم‌نشینان، نابهنجاری.

برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان «بررسی خرده فرهنگ خشونت موجود در میان کشتی‌گیران نوجوان و جوان مناطق مختلف شهرستان مشهد (تست تئوری معاشرت ترجیحی ادوین ساترلند و کنترل اجتماعی تراویس هیرشی)»، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم اداری و اقتصادی.

حامی مالی :

این مقاله هیچ حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان :

سینا مهدوی دامغانی: مفهوم سازی، روش‌شناسی، استفاده از نرم‌افزار، اعتبار سنجی، تحلیل، تحقیق و بررسی، منابع، نظارت بر داده‌ها، نوشتن - پیش نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش، تصویرسازی. سید محمدجواد ساداتی: مفهوم سازی، روش‌شناسی، اعتبار سنجی، منابع، نظارت بر داده‌ها، نوشتن - بررسی و ویرایش، نظارت، مدیریت پروژه. عبدالرضا جوان جعفری: مفهوم سازی، روش‌شناسی، اعتبار سنجی، منابع، نظارت بر داده‌ها، نوشتن - بررسی و ویرایش، نظارت.

تعارض منافع:

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

استناددهی:

مهدوی دامغانی، سینا، سید محمدجواد ساداتی و عبدالرضا جوان جعفری « تأثیرگذاری متقابل مؤلفه‌های سه‌گانه سن، دلبستگی به والدین و باور به قانون با وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت و گروه هم‌نشینان نوجوانان و جوانان ». مجله پژوهشهای حقوق جزا و جرم‌شناسی ۱۳، ش. ۲۵ (۱۵ شهریور، ۱۴۰۴)، ۷-۴۰.

مقدمه

نوجوانان و جوانان سرمایه‌های اصلی و تضمین‌کننده بقای فرهنگی هر جامعه‌ای هستند. به همین دلیل، توجه به سلامت اجتماعی این گروه سنی اهمیت ویژه‌ای دارد. خشونت بالا و مشارکت نوجوانان و جوانان در ارتکاب جرایم خشن، از دغدغه‌های اصلی دولت‌ها در جهان کنونی به حساب می‌آید و از همین رو، دولت‌ها و جوامع مختلف همواره به دنبال راهکاری کارآمد برای حل این معضل اساسی هستند. برای درمان هر مشکل ابتدا باید عوامل مؤثر در پیدایش آن مشکل را شناسایی نمود. شناخت علل و عوامل مؤثر در ارتکاب جرایم خشن نیز از جمله اهداف اصلی رشته جرم‌شناسی به حساب می‌آید. نرخ ارتکاب جرایم خشن در یک جامعه، ارتباط مستقیمی با وضعیت فرهنگی و وضعیت خشونت‌ی مردم آن جامعه دارد.^۴

خشونت مفهومی گسترده است و مصادیق متعددی دارد. برخلاف تصور عمومی، خشونت محدود به خشونت فیزیکی نیست؛ اگرچه در نگاه بیشتر مردم اعمالی همچون: کتک زدن، زخمی کردن و درگیری‌های فیزیکی از مظاهر خشونت محسوب می‌شوند؛ اما با مراجعه به تعاریف مختلف، درمی‌یابیم که خشونت لایه‌های گسترده‌ای از رفتارهای انسانی را دربرمی‌گیرد.^۵ صاحب‌نظران مختلف در مقام بیان انواع خشونت به مواردی همچون: خشونت فیزیکی، خشونت کلامی، خشونت فردی، خشونت اجتماعی، خشونت مشروع، خشونت غیرمشروع و... اشاره نموده‌اند. منظور از خشونت در پژوهش حاضر، مفهومی دربرگیرنده جنبه‌های مختلف خشونت (اعم از کلامی، فیزیکی، فردی و...) است که در بخش بررسی سؤالات آشنایی بیشتری با این مفهوم حاصل خواهد شد.

در مورد تعریف نوجوان و جوان، همواره میان صاحب‌نظران اختلاف نظر وجود داشته است؛ بر اساس بند «ب» ماده اول قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، نوجوان به فرد زیر ۱۸ سال کامل شمسی که به بلوغ شرعی رسیده‌است، اطلاق می‌شود. سازمان بهداشت جهانی^۶ و

۴. مقاله حاضر مستخرج از یک پژوهش جامع است. در پژوهش اخیر الذکر که هدف اصلی آن بررسی وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت کشتی‌گیران نوجوان و جوان است، تأثیر دوازده مؤلفه مختلف بر وضعیت خرده فرهنگ خشونت نمونه‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌است. در مقاله حاضر با توجه به محدودیت‌های موجود، تنها به بررسی سه عامل بیان شده در عنوان پژوهش اکتفا نموده و سایر مؤلفه‌ها را در مقالات دیگری مورد بررسی قرار خواهیم داد.

۵. فیروز محمودی جانکی و محمدرضا نجات، «بررسی جرم‌شناختی خشونت معلمان علیه دانش‌آموزان (مطالعه موردی مقطع متوسطه اول شهرستان مرودشت»، *مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی* ۱۴۸ (۱۳۹۷)، ۱۶۲.

6. World Health Organization

یونیسف،^۷ نوجوان را شخصی می‌دانند که در بازه سنی ۱۰ تا ۱۹ سال قرار دارد. همچنین، یونیسف افراد ۱۴ تا ۲۵ سال را به‌عنوان جوان تعریف می‌کند.^۸ در پژوهش حاضر، منظور از نوجوانان، افراد ۱۴ تا ۱۵ سال و منظور از جوانان، افراد ۱۶ تا ۱۸ سال هستند. گفتنی است که ملاک پژوهش برای انتخاب و تقسیم بندی نمونه‌های نوجوان و جوان، شاخص‌های حرفه‌ای رشته ورزشی کشتی است؛ بر اساس این شاخص‌ها، افراد ۱۴ و ۱۵ ساله به‌عنوان ورزشکار نوجوان و افراد ۱۶ تا ۱۸ ساله به‌عنوان ورزشکار جوان شناخته می‌شوند.

وضعیت فرهنگی گروه‌های هم‌نشین نوجوانان و جوانان، یکی از عوامل بسیار مؤثر بر وضعیت خرده‌فرهنگی آنها است. نوجوانان و جوانان در این مقاطع سنی، بسیاری از انگیزه‌ها، تعاریف و فنون ارتکاب رفتارهای مختلف را از طریق کنش‌های متقابل در گروه‌های همسالان خود فرامی‌گیرند.^۹ علاوه بر این، عوامل مختلف دیگری همچون: سن، تحصیلات، وضعیت اقتصادی، محیط محل سکونت، باور به ارزش‌های اجتماعی، دلبستگی به نهادهای مختلف اجتماعی نیز بر وضعیت فرهنگی نوجوانان و جوانان و تمایل آن‌ها به توسل به خشونت در موقعیت‌های مختلف تأثیرگذار هستند. می‌دانیم که درصد قابل توجهی از جمعیت ایران را نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند.^{۱۰} از طرف دیگر، امروزه در ایران شاهد افزایش روزافزون آمار طلاق و از هم گسستگی خانواده‌ها هستیم.^{۱۱} بدیهی است که از هم گسستگی خانواده‌ها عاملی مؤثر در کاهش دلبستگی فرزندان به خانواده و کاهش کنترل خانواده بر آنها، به‌ویژه در دوره نوجوانی و جوانی است. همچنین، بر اساس آمارهای رسمی و پژوهش‌های انجام‌شده، باید گفت که: در جامعه کنونی ایران، میزان قانون‌گریزی بالا بوده و باورمندی افراد نسبت به قانون کاهش یافته‌است.^{۱۲}

باتوجه به آنچه بیان گردید، بررسی ارتباط مؤلفه‌هایی همچون: سن، دلبستگی به والدین

7. UNICEF

8. Emily J. Ozer and Amber Akemi Piatt, "Adolescent Participation in Research: Innovation, rationale and next steps", Innocenti Research Briefs (2017), 12.

۹. راب‌ایت و فیونا هینز، جرم و جرم‌شناسی، ترجمه علی سلیمی، (قم: انتشارات حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸)، ۱۵۹.

۱۰. علی پڑهان، پروانه افشاری و آناهیتا کمالی‌ها، «برخورد نسل‌ها _ جوانی جمعیت و خشونت سیاسی»، جامعه پژوهی فرهنگی ۲۹ (۱۳۹۷)، ۴.

۱۱. حسین ملتفت و دیگران، «بررسی پویایی طلاق در ایران در دوره‌ی ۱۳۹۳-۱۳۸۳»، خانواده پژوهی ۴، ۱۶ (۱۳۹۹)، ۵۵۵.

۱۲. محسن سوهانیان و دیگران، «تحلیل تطبیقی عوامل مؤثر بر قانون‌گریزی و قانون‌شکنی در استان‌های ایران مبتنی بر منطق فازی»، جامعه‌شناسی ایران ۴۰ (۱۳۹۸)، ۴.

و باور به قانون با خرده‌فرهنگ خشونت و وضعیت خشونت گروه‌های هم‌نشین افراد، ضروری به نظر می‌رسد؛ در نتیجه، هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی تأثیرات متقابل این سه مؤلفه (سن، دلبستگی به والدین و باور به قانون) بر خرده‌فرهنگ خشونت و وضعیت خشونت گروه‌های هم‌نشین در جامعه آماری مورد مطالعه است. پیش از ورود به اصل بحث، اشاره به برخی از نظریات و پژوهش‌های مرتبط با معیارهای سه‌گانه سن، دلبستگی به والدین و باور به قانون ضروری به نظر می‌رسد.

سن: از جمله عوامل بسیار مؤثر در میزان خشونت افراد است و تأثیر چشمگیری بر نوع، شکل و فراوانی جرایم ارتكابی دارد.^{۱۳} ساترلند^{۱۴} نقش سن را در پذیرش یا عدم پذیرش خرده‌فرهنگ‌های خاص، بسیار مهم می‌داند و معتقد است که افراد در نوجوانی و جوانی در آستانه هویت‌پذیری قرار دارند و نسبت به سایر مقاطع سنی، بیشتر در معرض انحرافات هستند.^{۱۵} هیرشی^{۱۶} و گاتفریدسون^{۱۷} نیز معتقدند که سن همواره با جرم مرتبط است. به عقیده آنها، تأثیر سن همواره مستقل است و این مؤلفه، مستقل از سایر عوامل جمعیت شناختی، بر وضعیت ناهنجاری افراد تأثیر می‌گذارد.^{۱۸}

افراد در نوجوانی که دارای حس استقلال طلبی هستند، زمان بیشتری را خارج از خانه سپری می‌کنند^{۱۹} و تحت تأثیر گروه دوستان و هم‌نشینان خود، بسیاری از هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را فرا می‌گیرند. پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که ارتكاب جرایم خشن در سن ۱۸ سالگی به اوج می‌رسد و پس از آن، سیر نزولی پیدا می‌کند.^{۲۰} یان مارش،^{۲۱} طی پژوهش‌هایی که در زمینه سن ارتكاب جرم در کشور آمریکا داشت به این نتیجه رسید که میزان ارتكاب جرایم خشن در دوران پیش از نوجوانی بسیار اندک است، در حالی که با افزایش سن، میزان ارتكاب جرایم خشن افزایش یافته و در ۱۸ سالگی به اوج خود می‌رسد.^{۲۲}

۱۳. مهدی کی‌نیا، مبانی جرم‌شناسی (تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۹۶)، ۱۶۵.

14. Edwin Sutherland

۱۵. نوذر امین‌صارمی، انحرافات اجتماعی و خرده‌فرهنگ‌های معارض (تهران: دانشگاه علوم‌انتظامی، ۱۳۸۰)، ۱۲۳.

16. Travis Hirschi

17. Michael Gottfredson

18. Travis Hirschi and Michael Gottfredson, "Age and the explanation of crime," American journal of sociology 89(1983), 581.

۱۹. مهدی کی‌نیا، پیشین، ۳۰۹.

20. Larry Siegel, Criminology the core (Lowell: University of Massachusetts, 2019), 54.

21. Ian Marsh

۲۲. یان مارش و دیگران، نظریه‌های جرم‌شناسی، ترجمه حمیدرضا ملک‌محمّدی (تهران: نشر میزان: ۱۳۹۸)، ۶۴.

یافته‌های دسته‌ای دیگر از پژوهش‌های موجود در عرصه‌ی جرم‌شناسی بیان‌گر این مطلب است که ارتکاب جرم در سن ۱۸ سالگی شروع به اوج گرفتن می‌کند، در سن ۲۵ سالگی به بالاترین حد خود می‌رسد و پس از آن، مجدد روند کاهشی پیدا می‌کند.^{۲۳} به طور کلی، میزان درگیر شدن در جرایم خشن همچون نزاع، در میان جوانان بسیار شایع‌تر از سنین بالاتر است. علت این امر نیز عواملی همچون: شرایط خاص سنی، هیجانی و بالا بودن حس انتقام جویی در میان نوجوانان و جوانان است.^{۲۴}

با توجه به آنچه بیان گردید، به نظر می‌رسد مقطع نوجوانی از جمله مقاطع بسیار حساس است و میزان تمایل افراد نسبت به ارتکاب جرم، به‌ویژه جرایم توأم با خشونت، در این دوره سنی زیاد است.

دلبستگی به والدین: از دیگر مؤلفه‌های مؤثر در وضعیت خشونت و ناپه‌نجاری افراد، میزان دلبستگی آنها است. صاحب‌نظرانی همچون تراویس هیرشی، مایکل گاتفردسون و جان بالبی^{۲۵} در تبیین نظریات خود، از تأثیر بالای این مؤلفه سخن به میان آورده‌اند. تراویس هیرشی دلبستگی را یکی از مؤلفه‌های اساسی در راستای کنترل اجتماعی و ایجاد پیوند قوی میان افراد و جامعه می‌داند. به عقیده او، دلبستگی عبارتست از احساس عاطفی، علاقه و حساسیت فرد نسبت به دیگران. هیرشی والدین، گروه همسالان و نهادهایی همچون مدرسه را نهادهای اجتماعی مهمی می‌داند که فرد باید نسبت به آنها دلبستگی داشته باشد. لازم به ذکر است که در میان نهادهای مختلف، دلبستگی به والدین مؤثرترین مورد است.^{۲۶}

دلبستگی شخص نسبت به والدین، گروه دوستان و سایر افراد و نهادهای اجتماعی موجب می‌شود تا شخص نسبت به آنها احساس مسئولیت کند و نگران قضاوت آنها درباره خود باشد. این احساس به منزله سدی محکم در برابر ارتکاب کژرفتاری عمل کرده و مانع از بروز آن می‌گردد. در مقابل، دلبستگی پایین شخص نسبت به افراد و نهادهای بیان شده، موجب ضعف پیوند او با جامعه شده و شخص را در ارتکاب کژرفتاری آزاد می‌گذارد.^{۲۷} به‌طور کلی، نوجوانانی که نسبت به والدین خود وابسته هستند، کمتر مستعد ارتکاب

۲۳. ریموند گسن، جرم‌شناسی نظری، ترجمه مهدی کی‌نیا (تهران: انتشارات مجد، ۱۴۰۱)، ۹۲.

۲۴. حسنعلی مؤذن‌زادگان و سمیه نوروزی، «علل و عوامل ارتکاب منازعه و راه‌های پیشگیری از آن»، تحقیقات حقوقی تطبیقی/ایران و بین‌الملل ۱۰، ۳۵ (۱۳۹۶)، ۷۸.

25. John Bowlby

26. Hirschi and Michael Gottfredson, *op. cit.*, 552-584.

۲۷. هدایت‌اله ستوده، آسیب‌شناسی اجتماعی (تهران: آوای نور، ۱۴۰۱)، ۱۳۸.

رفتارهای ضد اجتماعی بوده، کمتر در معرض گروه همسالان منحرف قرار می‌گیرند و در نتیجه کمتر درگیر فعالیت‌های مجرمانه می‌شوند. در نقطه مقابل، نوجوانانی با میزان دلبستگی پایین نسبت به والدین، بیش از سایر نوجوانان در گروه همسالان منحرف درگیر بوده و مستعد ارتکاب رفتارهای ضد اجتماعی هستند.^{۲۸}

لازم به ذکر است این مؤلفه در برخی از پژوهش‌های انجام شده در ایران نیز مورد بررسی قرار گرفته است. فاطمی و همکاران (۱۳۹۵)، علیوردی‌نیا و آرمان‌مهر (۱۳۸۷) همچنین علمی و تیغ‌زن (۱۳۸۷) طی پژوهش‌هایی به این نتیجه دست‌یافتند که با افزایش دلبستگی افراد نسبت به والدین، نابهنجاری و خشونت ایشان کاهش می‌یابد و برعکس. به طور کلی، دلبستگی بالا در سطح خانواده و جامعه عاملی مؤثر در کاهش نابهنجاری افراد بوده و با کاهش دلبستگی افراد نسبت خانواده و نهادهای اجتماعی، شاهد افزایش نابهنجاری خواهیم بود.^{۲۹}

باور به قانون: این مؤلفه به معنای اعتقاد شخص به اعتبار اخلاقی ارزش‌ها و هنجارهای موجود در جامعه است.^{۳۰} تراویس هیرشی معتقد است باور قوی شخص نسبت به ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، باعث بهنجاری و کنترل او می‌شود. از طرف دیگر، چنانچه شخص التزام قلبی ضعیفی نسبت به نظام ارزشی و هنجاری موجود در جامعه داشته باشد، هیچ وظیفه اخلاقی برای تبعیت از قوانین و ارزش‌های اجتماعی برای خود نمی‌بیند، در نتیجه احتمال ارتکاب جرم و بزه توسط او افزایش پیدا می‌کند.^{۳۱}

افرادی که در یک محیط اجتماعی واحد زندگی می‌کنند، معمولاً دارای باورهای اخلاقی مشترکی همچون: حساسیت نسبت به حقوق دیگران و احترام به قانون هستند. اگر این باورها در یک شخص وجود نداشته باشد یا ضعیف شوند، می‌توان گفت که این شخص به احتمال زیاد درگیر اعمال ضد اجتماعی خواهد شد.^{۳۲} هیرشی میزان اعتقاد جوانان نسبت به حقانیت

28. Rick Trinkner et al. "Don't trust anyone over 30: Parental legitimacy as a mediator between parenting style and changes in delinquent behavior over time", *Journal of Adolescence* 35(2012), 199.

۲۹. محمدصادق مهدوی و علی اصغر عباسی اسفنجیر، «بررسی رابطه پیوندهای اجتماعی - خانوادگی و میزان بزهکاری نوجوانان، کوششی در جهت تبیین‌های اجتماعی - خانوادگی رفتارهای بزهکارانه نوجوانان ۱۹-۱۳ ساله بهشهر، بر اساس آزمون تجربی نظریه‌های کنترل اجتماعی هیرشی»، *پژوهش‌های اجتماعی* ۱۰، ۱ (۱۳۸۷)، ۴۲.

۳۰. رحمت‌الله صدیق سروسرستانی، آسیب‌شناسی اجتماعی (تهران: سمت، ۱۴۰۱)، ۵۳.

۳۱. محمد کاوه، آسیب‌شناسی بیماری‌های اجتماعی، جلد ۱ (تهران: جامعه‌شناسان، ۱۳۹۱)، ۲۱۹.

32. Siegel, *op. cit.*, 228.

قوانین را عامل اصلی ایجاد وفاق اخلاقی در جامعه می‌داند^{۳۳} و بر لزوم تقویت این مؤلفه جهت ایجاد پیوند میان افراد و اجتماع تأکید می‌کند.

بدیهی است که باور ذهنی افراد، عاملی بسیار مؤثر بر نحوه انتخاب گروه هم‌نشینان توسط آنها است و طبیعتاً افراد دارای ارزش‌های ذهنی مثبت، از هم‌نشینی با بزهکاران و نابهنجاران اجتناب می‌کنند. بیشتر پژوهش‌هایی که به بررسی ارتباط باور و نابهنجاری پرداخته‌اند، وجود رابطه معکوس و معنی‌دار میان این دو مؤلفه را تأیید می‌کنند. طبق یافته‌های برخی از پژوهش‌های انجام شده، داشتن باورهای مثبت و اعتقادات مذهبی با نابهنجاری رابطه‌ای معکوس دارد. کودکانی که در فعالیت‌های مذهبی شرکت می‌کنند و دارای باورهای اجتماعی و اعتقادی متعارف هستند، کمتر درگیر بزهکاری و سوء مصرف مواد مخدر می‌شوند.^{۳۴} همچنین، نوجوانان ساکن در مناطق دارای ارزش‌های اعتقادی مناسب و قوی که خودشان نیز باورهای مناسبی دارند، در مقایسه با دیگر نوجوانان کمتر مرتکب اعمال غیراخلاقی می‌شوند.^{۳۵}

علاوه بر آنچه بیان گردید، پژوهش‌های متعددی باهدف بررسی رابطه باور و نابهنجاری در ایران صورت گرفته‌است. از جمله این پژوهش‌ها می‌توان به مواردی همچون: راد و رستمی (۱۳۹۵)، آقازاده (۱۳۸۹)، جلایی‌پور و حسینی‌نثار (۱۳۸۷) اشاره نمود. نتایج تمامی این پژوهش‌ها، حکایت از وجود ارتباط معنی‌دار و معکوس میان باور و نابهنجاری دارد. از آن جهت که قانون به‌عنوان مرجع تجلی هنجارها و ارزش‌های مورد قبول جامعه شناخته می‌شود، در پرسشنامه حاضر، مؤلفه باور به قانون به منزله باور به ارزش‌های مقبول اجتماعی درنظر گرفته شده‌است.

۱- مبانی نظری

نظریات متعددی در حوزه‌های مختلفی همچون جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی به بررسی و تبیین علل انحرافات مختلف اجتماعی، از جمله خشونت و نابهنجاری پرداخته‌اند. در این بخش، با توجه به متغیرهای اصلی پژوهش، شامل خشونت، گروه هم‌نشینان، سن، دلبستگی و باور، به بررسی مختصر برخی نظریات مشهور و مرتبط خواهیم پرداخت.

۳۳. راب وایت و فیونا هینز، پیشین، ۳۰۷.

34. Elizabeth Kelly et al. "Religion, delinquency, and drug use: A meta-analysis", Criminal Justice Review 40 (2015), 520.

35. Mark Regnerus and Glen Elder, "Religion and Vulnerability among Low-Risk Adolescents," Social Science Research 32 (2003), 634.

۱-۱- نظریه پیوند اجتماعی هیرشی

تراویس هیرشی اعتقاد دارد که جرم امری طبیعی است و انسان به‌طور طبیعی تمایل دارد از حداکثر آزادی برخوردار بوده و مرتکب رفتارهای ضداجتماعی شود. هیرشی سؤال اصلی خود را اینگونه مطرح می‌کند: چرا جرم اتفاق نمی‌افتد و بسیاری از افراد مرتکب آن نمی‌شوند؟ او بر این امر تأکید می‌کند که برای جلوگیری از کج‌روی و نابهنجاری، همه افراد باید کنترل شوند. به عقیده هیرشی، جرم نتیجه پیوند گسسته فرد با جامعه و ضعف کنترل اجتماعی است.^{۳۶} او مرکز مطالعات خود را بر روابط اجتماعی متمرکز کرده و در نهایت چهار عامل را تحت عنوان مؤلفه‌های پیوند یا کنترل اجتماعی مطرح می‌نماید که عبارتند از: دلبستگی، تعهد، مشارکت و باور. هیرشی در نهایت بیان می‌کند که هرچه این چهار مؤلفه در افراد قوی‌تر باشد، گرایش فطری آنها به ارتکاب جرم کمتر به منصفه ظهور می‌رسد. از طرف دیگر، چنانچه این مؤلفه‌ها در فردی ضعیف باشند، تمایلات فطری او به شکل ارتکاب نابهنجاری ظاهر خواهد شد.^{۳۷} همانگونه که ملاحظه می‌شود، هیرشی مؤلفه‌های دلبستگی و باور را به‌عنوان دو مؤلفه اساسی مؤثر بر نابهنجاری معرفی می‌کند. از آنجا که بررسی نحوه تأثیرگذاری این دو مؤلفه بر خشونت نوجوانان و جوانان یکی از اهداف اصلی پژوهش حاضر است، آشنایی مختصر با نظریه پیوند اجتماعی هیرشی ضروری به نظر می‌رسد.

۱-۲- نظریه معاشرت ترجیحی ساترلند

ادوین ساترلند^{۳۸} معتقد است تمام رفتارهای انسان، از جمله جرم و نابهنجاری، ماهیتی فرهنگی و اکتسابی دارند؛ بر اساس نظریه او، تمامی رفتارها از چهارچوب مشابهی آموخته می‌شوند و تفاوت اصلی میان کسانی که مرتکب جرم می‌شوند و کسانی که با هنجارهای جامعه هم‌نوا می‌گردند، در محتوای آموزه‌های آنهاست؛ زیرا هر دو گروه در فرایند مشابهی رفتارهای متفاوت را یاد می‌گیرند.^{۳۹}

ساترلند برای توصیف فرایند ارتکاب جرم از مفهوم «همنشینی افتراقی» استفاده می‌نماید و معتقد است افراد دانستنی‌های مرتبط با جرم را در خلال کنش‌های متقابل با دیگران فرا می‌گیرند. از نظر او مهم‌ترین این کنش‌ها، کنش‌هایی هستند که در گروه‌های خودمانی، مانند

۳۶. هدایت‌اله ستوده، پیشین، ۱۳۸.

۳۷. رحمت‌الله صدیق سروسرانی، پیشین، ۵۳.

38. Edwin Sutherland

۳۹. حبیب احمدی، جامعه‌شناسی انحرافات (تهران: سمت، ۱۳۹۴)، ۹۵.

گروه دوستان و همسالان، اتفاق می‌افتند.^{۴۰}

به عقیده ساترلند، فراگیری رفتارهای مجرمانه در چهارچوبی خاص و در سه بُعد؛ یعنی یادگیری تعاریف مرتبط با جرم، یادگیری انگیزه‌ها و توجیه‌های همراه با جرم و در نهایت یادگیری فنون ارتکاب جرم، اتفاق می‌افتد. همچنین، به عقیده او تعاریف از نظر وزن با یکدیگر برابر نیستند و بر اساس عناصری چون دفعات تکرار، طول همنشینی، اولویت و شدت، وزن تعاریف متفاوت است. در نهایت، غلبه تعاریف موافق با نقض قانون بر تعاریف مخالف با آن، عاملی است که شخص را تبدیل به مجرمی می‌کند که بر ارتکاب و تکرار نابهنجاری پافشاری می‌نماید.^{۴۱}

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، ساترلند در مقام تبیین نظریه معاشرت ترجیحی عمده تمرکز خود را بر مسئله تأثیرپذیری افراد از گروه همنشینان معطوف نموده‌است. با توجه به این مطلب که متغیر گروه همنشینان یکی از متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر است، لازم بود تا آشنایی مختصری با این نظریه حاصل گردد. همچنین، پیش‌تر اشاره شد که هیرشی و ساترلند به نقش مهم سن در تمایل افراد به نابهنجاری و گزینش گروه همسالان منحرف توجه داشته و این مؤلفه را در زمره مؤلفه‌های مؤثر بر نابهنجاری افراد قرار داده‌اند.

۱-۳- نظریه فرهنگ طبقه پایین میلر

والتر میلر^{۴۲} ادعا می‌نماید که افراد، به دلیل زندگی در طبقات اجتماعی پایین و تأثیرپذیری از خرده‌فرهنگ‌های انحرافی این طبقات، به سمت انحراف کشیده می‌شوند.^{۴۳} او بر این باور است که پدران در خانواده‌های طبقات پایین جامعه به علت نداشتن توانایی کافی در برآورده کردن نیازهای فرزندان، از جایگاه بالایی برخوردار نبوده و خانواده حول محور مادر شکل می‌گیرد. این عدم دلبستگی میان پدر و فرزندان، باعث می‌شود تا ایشان نسبت به سایر همسالان از استقلال بیشتری برخوردار بوده و در ارتکاب برخی از کج‌رفتاری‌ها مستعدتر باشند.^{۴۴} جوانان طبقه پایین، نسبت به قانون و پلیس نگرشی منفی داشته و تمایلی به احترام گذاشتن نسبت به این نهادها ندارند. این نگرش منفی به پلیس و قانون، آنها را به‌سوی ارتکاب نابهنجاری‌ها سوق می‌دهد. به عقیده میلر، ارزش‌های موجود در خرده‌فرهنگ‌های

40. Siegel, *op. cit.*, 228.

۴۱. راب وایت و فیونا هینز، پیشین، ۱۵۹.

42. Walter Miller

۴۳. نوذر امین‌صارمی، پیشین، ۱۲۸.

۴۴. حبیب احمدی، پیشین، ۷۴.

طبقه پایین عبارتند از: دردسر طلبی، سرسختی، زرنگی، هیجان طلبی، تقدیرگرایی و خودمختاری. به نظر میلر، نوجوانان و جوانان طبقه پایین با داشتن این مؤلفه‌ها دارای اعتبار می‌شوند و به همین دلیل سعی در درونی کردن این ارزش‌ها می‌کنند.^{۴۵} در نهایت، دلبستگی افراد به طبقات اجتماعی خود و باور به حقانیت ارزش‌های فرهنگی موجود در این طبقات (که اغلب در تضاد با ارزش‌های مورد تأیید طبقه متوسط و متجلی در قانون است)، مهم‌ترین عامل در میزان بزهکاری آنها خواهد بود. همانطور که ملاحظه می‌شود، میلر عواملی چون دلبستگی پایین نوجوانان و جوانان طبقه پایین به پدران، نگرش منفی آنها به قانون و پلیس، همچنین دلبستگی و باور آنها به حقانیت ارزش‌های موجود در طبقه اجتماعی خود را از جمله عوامل مؤثر در نابهنجاری این طیف معرفی می‌کند. از این رو، با توجه به اینکه متغیرهای دلبستگی به والدین و باور به قانون از جمله متغیرهای اصلی مورد بررسی در پژوهش حاضر هستند، بررسی و آشنایی با نظریه میلر ضروری به نظر می‌رسد.

۲- روش پژوهش و جمع‌آوری داده‌ها

جامعه آماری این پژوهش، کشتی‌گیران نوجوان و جوان (۱۴ تا ۱۸ ساله) از مناطق مختلف شهرستان مشهد هستند که حداقل یک سال سابقه فعالیت مستمر در رشته کشتی داشته و در زمان جمع‌آوری داده‌ها نیز مشغول به این ورزش بوده‌اند. گردآوری داده‌ها به دو روش کتابخانه‌ای و میدانی صورت گرفته است. در مورد بخش پیشینه پژوهش، از منابع کتابخانه‌ای مانند کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌های مرتبط با عنوان پژوهش بهره گرفته شده و برای جمع‌آوری داده‌های تحلیلی، از دو روش مشاهده و پرسشنامه استفاده شده است. در مورد شیوه مشاهده باید گفت که این روش از قدیمی‌ترین روش‌های جمع‌آوری داده به شمار می‌رود و در حوزه پژوهش‌های مرتبط با علوم انسانی کاربرد فراوانی دارد. داده‌های جمع‌آوری شده از روش مشاهده، واقعی‌تر هستند و فهم رفتارها و رویدادهای مختلف با این روش آسان‌تر است. در پژوهش حاضر، پژوهشگر طی بیش از ده سال اشتغال مستمر به ورزش کشتی و معاشرت با طیف وسیعی از ورزشکاران این رشته، مشاهدات گسترده‌ای در زمینه خرده‌فرهنگ‌های مختلف موجود در میان ورزشکاران، مربیان و الگوهای ورزشی موجود در این رشته خاص به دست آورده و نسبت به این خرده‌فرهنگ‌ها و عوامل مؤثر بر آنها شناخت پیدا کرده است.

۴۵. حبیب احمدی و مهدی معینی، «بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر جوانان: مطالعه موردی شهر شیراز»، پژوهشهای راهبردی مسائل اجتماعی ۱، ۴ (۱۳۹۴)، ۷.

این مشاهدات مستمر همواره به صورت فردی، مستقیم، مشارکتی، علنی و کنترل نشده بوده‌اند. علاوه بر مشاهده، برای سنجش هر یک از متغیرها از پرسشنامه نیز استفاده شده‌است. در این پرسشنامه برای سنجش متغیر سن، از پرسش‌های کمی با پاسخ‌باز و برای سنجش متغیرهای خرده‌فرهنگ خشونت، وضعیت خشونت گروه هم‌نشینان، دلبستگی و باور، از سؤالات چند پاسخی استفاده شده‌است. برای سنجش روایی پرسشنامه، از نظر اساتید برجسته و با تجربه استفاده نموده‌ایم. برای تعیین پایایی سؤالات مربوط به متغیرهای خشونت، خشونت گروه هم‌نشینان، دلبستگی و باور از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده‌است. ضریب آلفای کرونباخ در مورد متغیرهای وابسته پژوهش که عبارتند از: خشونت و گروه هم‌نشینان، به ترتیب برابر ۰.۷۰۹ و ۰.۹۱۸ است. این ضریب در مورد متغیرهای مستقل پژوهش، یعنی دلبستگی و باور به ترتیب برابر با ۰.۷۹۵ و ۰.۷۳۱ تعیین شده‌است. این ارقام نشان‌دهنده پایایی مورد قبول سؤالات پرسشنامه هستند. روش نمونه‌گیری پژوهش حاضر روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای بوده و باشگاه‌های ورزشی، همچنین ورزشکاران به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند. نمونه آماری پژوهش حاضر شامل هنجویان ۱۳ باشگاه کشتی در مناطق مختلف شهر مشهد است؛ به این ترتیب که از هر باشگاه حسب تعداد کشتی‌گیران و سابقه ورزشی ایشان، تعدادی ورزش‌کار انتخاب و از ایشان خواسته‌شده تا به پرسشنامه پاسخ‌دهند. برای تعیین و انتخاب تعداد نمونه‌ها از آزمون کوکران با سطح خطای پنج درصد استفاده شده‌است. بر همین اساس تعداد ۱۷۰ پرسشنامه میان جامعه آماری پژوهش توزیع و جمع‌آوری گردید. پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات بدست آمده توسط نرم‌افزار تجزیه و تحلیل آمار و نتایج پرسشنامه^{۴۶} مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

۳- یافته‌های پژوهش

در این بخش از پژوهش، ذیل دو عنوان مجزا به بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش پرداخته شده‌است.

۳-۱- بررسی داده‌ها

در این بخش از پژوهش داده‌ها و متغیرهای مختلف به صورت تفکیکی مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

۳-۱-۱- سن

برای بررسی متغیر سن، از نمونه‌ها خواسته‌ایم سن خود را در پرسشنامه یادداشت نمایند. بر همین اساس نمونه‌ها را در پنج دسته تقسیم بندی نموده‌ایم. جدول زیر فراوانی، میانگین خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها را بر حسب سن نیز مورد بررسی قرار داده است:

جدول شماره (۱): فراوانی، میانگین خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها بر حسب سن

گزارش			
سن	گروه هم‌نشینان	خشونت	میانگین
۱۴ سال	۱۵,۸۳	۴۴,۵۶	میانگین
	۳۶	۳۶	تعداد نمونه
۱۵ سال	۱۹,۱۰	۴۶,۱۳	میانگین
	۳۱	۳۱	تعداد نمونه
۱۶ سال	۲۰,۶۷	۴۶,۴۳	میانگین
	۳۰	۳۰	تعداد نمونه
۱۷ سال	۲۱,۲۰	۵۱,۱۷	میانگین
	۳۵	۳۵	تعداد نمونه
۱۸ سال	۲۳,۶۱	۵۳,۹۲	میانگین
	۳۸	۳۸	تعداد نمونه
مجموع	۲۰,۱۲	۴۸,۶۳	میانگین
	۱۷۰	۱۷۰	تعداد نمونه

بر اساس جدول فوق، بین سن نمونه‌ها و میزان خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان آن‌ها رابطه مستقیم وجود دارد؛ به این معنی که با افزایش سن، خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان نیز افزایش می‌یابد و بالعکس.

۳-۱-۲- دلبستگی به والدین

در پژوهش حاضر تعداد ۷ سؤال به شرح زیر برای سنجش میزان دلبستگی نمونه‌ها نسبت به والدینشان اختصاص یافته است:

جدول شماره (۲): سنجش میزان دلبستگی نمونه‌ها نسبت به والدینشان

۱	با والدینم احساس راحتی می‌کنم.
۲	والدینم من را درک می‌کنند.
۳	والدینم به من احترام می‌گذارند.
۴	نظر والدینم برای من بسیار مهم است.
۵	من در مشکلات شخصیم از والدینم کمک می‌گیرم.
۶	من در مشکلات شخصیم از والدینم کمک می‌گیرم.
۷	تفریحات زیادی با خانواده‌ام دارم.

از نمونه‌ها خواسته شده برای پاسخ، میزان موافقت خود را با جملات در بین پنج گزینه

(کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق) مشخص نمایند. به هر کدام از پرسش‌ها حسب پاسخ به ترتیب ۱ تا ۵ نمره داده شده تا با جمع نمرات به عددی واحد در بازه ۷-۳۵ دست‌یافته و با توجه به این عدد نمونه‌ها را در پنج دسته تقسیم نماییم. جدول زیر بیانگر فراوانی، میانگین خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها بر حسب میزان دل‌بستگی آنها است:

جدول شماره (۳): فراوانی، میانگین خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها بر حسب دل‌بستگی

گزارش			
گروه هم‌نشینان		خشونت	دل‌بستگی
۲۵،۰۰	میانگین	۶۳،۰۰	بسیار کم (۷-۱۱)
	تعداد نمونه	۱	
۲۶،۴۰	میانگین	۵۶،۶۰	کم (۱۲-۱۷)
	تعداد نمونه	۵	
۲۷،۰۷	میانگین	۵۶،۴۸	متوسط (۱۸-۲۳)
	تعداد نمونه	۲۹	
۱۹،۲۵	میانگین	۴۹،۵۵	زیاد (۲۴-۲۹)
	تعداد نمونه	۵۳	
۱۷،۶۷	میانگین	۴۴،۶۰	بسیار زیاد (۳۰-۳۵)
	تعداد نمونه	۸۲	
۲۰،۱۲	میانگین	۴۸،۶۳	مجموع
	تعداد نمونه	۱۷۰	

همانطور که ملاحظه می‌شود غالب نمونه‌ها دارای دل‌بستگی مطلوبی با والدین‌شان هستند. همچنین هرچه دل‌بستگی افراد به والدین‌شان کمتر می‌شود، میانگین خشونت و میانگین خشونت گروه هم‌نشینان نیز افزایش می‌یابد و برعکس.

۳-۱-۳- باور به قانون

تعداد ۷ سؤال به شرح زیر برای سنجش این مؤلفه اختصاص یافته‌است:

جدول شماره (۴): سؤالات مختص به سنجش مؤلفه‌ها

۱	قوانین موجود در کشور برای ما امنیت را به ارمغان می‌آورند.
۲	قوانین موجود در کشور ما منصفانه هستند.
۳	قوانین موجود در کشور به نفع همه افراد است.
۴	افراد جامعه شانس خوبی برای پیشرفت و موفقیت دارند.
۵	سیستم قانونی جامعه برای افراد فرصت‌های شغلی مناسبی را فراهم می‌کند.
۶	من به عادلانه بودن قوانین موجود در کشور اعتقاد قلبی دارم.
۷	به عقیده من باید در هر شرایطی به قوانین احترام گذاشت.

از نمونه‌ها خواسته شده تا برای پاسخ، میزان موافقت خود را با جملات در بین پنج گزینه (کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق) مشخص نمایند. به هر پاسخ، بر اساس گزینه انتخابی، به ترتیب نمره ۱ تا ۵ تعلق گرفت. سپس، با جمع نمرات، عددی واحد در بازه ۷-۳۵ به دست آمد. در نهایت، نمونه‌ها را در پنج دسته تقسیم‌بندی نموده‌ایم. جدول زیر فراوانی، همچنین میانگین خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها را با توجه به باور آنها مورد بررسی قرار داده‌است:

جدول شماره (۵): فراوانی، میانگین خشونت و خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها بر حسب باور

گزارش			
گروه هم‌نشینان	خشونت	باور	
۲۷,۷۳	۵۶,۴۷	میانگین	بسیار کم (۷-۱۱)
۱۵	۱۵	تعداد نمونه	
۲۲,۰۶	۵۱,۶۶	میانگین	کم (۱۲-۱۷)
۳۲	۳۲	تعداد نمونه	
۲۰,۰۸	۴۹,۱۸	میانگین	متوسط (۱۸-۲۳)
۴۹	۴۹	تعداد نمونه	
۱۸,۷۱	۴۴,۹۴	میانگین	زیاد (۲۴-۲۹)
۴۹	۴۹	تعداد نمونه	
۱۵,۹۲	۴۶,۲۰	میانگین	بسیار زیاد (۳۰-۳۵)
۲۵	۲۵	تعداد نمونه	
۲۰,۱۲	۴۸,۶۳	میانگین	مجموع
۱۷۰	۱۷۰	تعداد نمونه	

همانطور که طبق جدول فوق ملاحظه می‌شود با افزایش میزان باور افراد نسبت به قانون، میزان خشونت آنها و خشونت گروه هم‌نشینان نیز کاهش یافته‌است و برعکس.

۳-۱-۴- خرده فرهنگ خشونت

به‌منظور سنجش خرده‌فرهنگ خشونت نمونه‌ها، میزان تمایل آنها نسبت به اعمال خشونت‌آمیز مختلف توسط پرسشنامه‌ای با ۱۶ سؤال پنج‌گزینه‌ای مورد سنجش قرار گرفته‌است. سؤالات پرسشنامه خشونت به شرح زیر است:^{۴۷}

جدول شماره (۶): سؤالات پرسشنامه خشونت برای بررسی میزان تمایل نمونه‌ها نسبت به اعمال خشونت‌آمیز

۱	آیا اغلب آگاهانه یا غیرآگاهانه، دندان‌هایتان را به هم فشار می‌دهید؟	۹	آیا گاهی اوقات آنچنان عصبانی می‌شوید که طرف‌ها و اسباب‌های مقابل‌تان را به اطراف پرتاب کنید؟
۲	آیا از دست مردم آنقدر عصبانی می‌شوید که سر آنها داد بکشید و ناسزا بگویید؟	۱۰	آیا معمولاً می‌توانید حتی در مقابل اشخاص نادان آرامش خود را حفظ کنید؟
۳	آیا تا به حال مقررات مدرسه را زیر پا گذاشته‌اید؟	۱۱	آیا بعضی وقت‌ها احساس می‌کنید دوست دارید با کسی دعوا کنید؟
۴	آیا در هنگام کودکی از جنگ و دعوا گریزان بودید؟	۱۲	آیا تا به حال به والدین یا معلم خود ناسزا گفته‌اید؟
۵	آیا اگر کسی به شما اهانت کند، فکر می‌کنید بهترین کار این است که موضوع را نادیده بگیرید؟	۱۳	آیا تا به حال از قصد اشیاء دیگران را خراب کرده‌اید؟
۶	آیا معتقدید که کمتر از سایر همکلاسی‌ها از کوره در می‌روید؟	۱۴	هنگامی که خشمگین می‌شوید، آیا حرکت‌های فیزیکی نظیر کوبیدن پا به زمین و لگد زدن به چیزها را از خود نشان می‌دهید؟
۷	آیا اغلب میل به اذیت کردن یا زدن دیگران را احساس می‌کنید؟	۱۵	آیا از نظر انضباطی از مدرسه اخطار گرفته‌اید؟
۸	آیا دوست دارید مسابقات کشتی و بوکس را در تلویزیون تماشا کنید؟	۱۶	

از نمونه‌ها درخواست شده‌است تا میزان موافقت و تمایل خود را نسبت به اعمال مختلف خشونت‌آمیز در بین پنج گزینه معین نمایند. به هر کدام از پرسش‌ها حسب پاسخ مربوط ۱-۵ نمره داده شده تا با جمع نمرات به عددی واحد در بازه ۱۶-۸۰، برای سنجش میزان خشونت نمونه‌ها دست‌یابیم. به منظور درک بهتر پراکندگی نمونه‌ها، پاسخ‌دهندگان را بر حسب نمرات خشونت‌شان در پنج دسته‌کلی تقسیم بندی نموده‌ایم. دسته اول شامل نمونه‌های دارای نمره خشونت بین ۱۶-۲۸ (خشونت بسیار کم)، دسته دوم شامل نمونه‌های دارای نمره خشونت بین ۲۹-۴۴ (خشونت کم)، دسته سوم شامل نمونه‌های دارای نمره خشونت بین ۴۵-۵۴ (خشونت متوسط)، دسته چهارم شامل نمونه‌های دارای نمره خشونت بین ۵۵-۶۷ (خشونت زیاد) و در نهایت، دسته پنجم شامل نمونه‌های دارای نمره خشونت بین ۶۸-۸۰ (خشونت بسیار زیاد) هستند. جدول فراوانی خشونت در میان نمونه‌ها به شرح زیر است:

جدول شماره (۷): سنجش میزان خشونت نمونه‌ها

خشونت					
		تعداد	درصد	درصد معیار	درصد تخمینی
فراوانی	خشونت بسیار کم (۱۶-۲۸)	۲	۱,۲	۱,۲	۱,۲
	خشونت کم (۲۹-۴۱)	۳۳	۱۹,۴	۱۹,۴	۲۰,۶
	خشونت متوسط (۴۲-۵۴)	۶۶	۳۸,۸	۳۸,۸	۵۹,۴
	زیاد (۵۵-۶۷)	۵۸	۳۴,۱	۳۴,۱	۹۳,۵
	بسیار زیاد (۶۸-۸۰)	۱۱	۶,۵	۶,۵	۱۰۰,۰
	مجموع	۱۷۰	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

ملاحظه می‌شود که از میان تمامی پاسخ‌دهندگان، ۲ نفر دارای خشونت بسیار کم، ۳۳ نفر

دارای خشونت کم، ۶۶ نفر دارای خشونت متوسط، ۵۴ نفر دارای خشونت زیاد و ۱۱ نفر دارای خشونت بسیار زیاد هستند.

۳-۱-۵- خشونت گروه هم‌نشینان

در پژوهش حاضر، تعداد ۸ سؤال به شرح زیر برای سنجش خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها اختصاص یافته‌است:

جدول شماره (۸): سؤالات مختص به سنجش خشونت گروه هم‌نشینان

۱	افرادی که با آن‌ها در ارتباط هستم عمداً وسایل دیگران را تخریب کرده‌اند.
۲	افرادی که با آن‌ها در ارتباط هستم چاقو حمل کرده‌اند.
۳	افرادی که با آن‌ها در ارتباط هستم به دیگران فحاشی کرده‌اند.
۴	افرادی که با آن‌ها در ارتباط هستم تا کنون به دلیل ارتکاب جرمی زندان رفته‌اند.
۵	افرادی که با آن‌ها در ارتباط هستم کسی را تهدید کرده‌اند.
۶	افرادی که با آن‌ها در ارتباط هستم کسی را کتک زده‌اند.
۷	افرادی که به آن‌ها در ارتباط هستم وسایل دیگران را به زور برداشته‌اند.
۸	افرادی که با آن‌ها در ارتباط هستم در دعوایی دسته جمعی شرکت کرده‌اند.

از نمونه‌ها خواسته شده تا برای پاسخ، میزان موافقت خود را با جملات در بین پنج گزینه کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق) مشخص نمایند. به هر کدام از پرسش‌ها حسب پاسخ مربوط به ترتیب (۱ تا ۵) نمره داده شده‌است تا با جمع نمرات مربوط به عددی واحد در بازه ۸-۴۰ دست‌یابیم. سپس با توجه به عدد به دست آمده نمونه‌ها را در پنج دسته تقسیم نموده‌ایم.

جدول شماره (۹): فراوانی نمونه‌ها برحسب گروه هم‌نشینان

گروه هم‌نشینان				
درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	تعداد	
۲۵٫۹	۲۵٫۹	۲۵٫۹	۴۴	خشونت هم‌نشینان بسیار کم (۸-۱۳)
۵۴٫۱	۲۸٫۲	۲۸٫۲	۴۸	خشونت هم‌نشینان کم (۱۴-۲۰)
۷۱٫۸	۱۷٫۶	۱۷٫۶	۳۰	خشونت هم‌نشینان متوسط (۲۱-۳۶)
۹۱٫۸	۲۰٫۰	۲۰٫۰	۳۴	خشونت هم‌نشینان بالا (۲۷-۳۳)
۱۰۰٫۰	۸٫۲	۸٫۲	۱۴	خشونت هم‌نشینان بسیار بالا (۳۴-۴۰)
	۱۰۰٫۰	۱۷۰		مجموع

طبق جدول فوق ۵۴/۱٪ نمونه‌ها دارای گروه هم‌نشینان با خشونت کمتر از متوسط، ۱۷/۶٪ نمونه‌ها دارای گروه هم‌نشینان با خشونت متوسط و ۲۸/۲٪ نمونه‌ها دارای گروه هم‌نشینانی با خشونت بیش از متوسط هستند.

۳-۲- تحلیل داده‌ها

در این قسمت از پژوهش متغیرهای مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و ارتباط آن‌ها با یکدیگر سنجیده خواهد شد. با توجه به توزیع نرمال داده‌ها،^{۴۸} استفاده از آزمون‌های پارامتریک مناسب‌ترین گزینه برای تحلیل متغیرهای پژوهش است، به همین جهت برای تحلیل داده‌ها در این پژوهش از آزمون رگرسیون خطی استفاده شده است. نتایج آزمون‌ها به شرح زیر هستند:

جدول شماره (۱۰): ضرایب رگرسیون متغیرهای سن، دلبستگی و باور در پیش‌بینی گروه هم‌نشینان

	ضرایب		ضرایب غیراستاندارد		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
متغیرهای مستقل	۲۳,۳۷۷	۸,۲۷۰		۲,۸۱۵	.۰۰۵
سن	۱,۰۹۴	.۴۱۹	.۱۸۳	۲,۶۰۸	.۰۱۰
دلبستگی	-۵۶۱	.۱۱۶	-.۳۴۳	-۴,۸۴۲	.۰۰۰
باور	-۲۲۱	.۰۹۴	-.۱۷۱	-۲,۳۶۵	.۰۱۹
متغیر وابسته: گروه هم‌نشینان					

جدول شماره (۱۱): ضرایب رگرسیون متغیرهای سن، دلبستگی و باور در پیش‌بینی خشونت

	ضرایب		ضرایب غیراستاندارد		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
متغیرهای مستقل	۴۸,۵۱۸	۸,۹۱۵		۵,۴۴۲	.۰۰۰
سن	۱,۵۷۹	.۴۵۲	.۳۳۴	۳,۴۹۴	.۰۰۱
دلبستگی	-۷۱۵	.۱۲۵	-.۳۸۸	-۵,۷۳۱	.۰۰۰
باور	-۲۲۹	.۱۰۱	-.۱۵۷	-۲,۲۶۷	.۰۲۵
متغیر وابسته: خشونت					

جدول شماره (۱۲): ضرایب رگرسیون متغیر مستقل و گروه هم‌نشینان در پیش‌بینی خشونت

	ضرایب		ضرایب غیراستاندارد		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
متغیر مستقل	۳۳,۴۸۶	۱,۴۲۳		۲۳,۳۵۰	.۰۰۰
گروه هم‌نشینان	.۷۵۳	.۰۶۵	.۶۶۷	۱۱,۶۰۰	.۰۰۰
متغیر وابسته: خشونت					

۴۸. برای سنجش وضعیت پراکندگی نمونه‌ها از آزمون سنجش چولگی و کشیدگی استفاده شده است. محدوده چولگی و کشیدگی در تمامی متغیرها، عددی بین (-۲) و (+۲) را نشان می‌دهد که این مسئله بیانگر توزیع نرمال داده‌ها است.

طبق تحلیل‌های آماری انجام شده، روابط میان متغیرهای سن، دلبستگی به والدین و باور به قانون با متغیرهای میزان خشونت نمونه‌ها و خشونت گروه هم‌نشینان آنها روابطی معنی‌دار است. در مورد متغیر سن و گروه هم‌نشینان $T=2.06$ و $Sig=0.01$ است. این مقادیر در مورد متغیر سن و خشونت به ترتیب برابر با $T=3.49$ و $Sig=0.00$ بوده که بیانگر وجود رابطه‌ای مستقیم و معنی‌دار میان متغیر سن و متغیرهای خشونت و گروه هم‌نشینان نمونه‌ها است. در مورد متغیر دلبستگی و گروه هم‌نشینان $T=-4.84$ و $Sig=0.00$ است. این ارقام در مورد متغیر دلبستگی و خشونت نیز به ترتیب برابر با $T=-5.73$ و $Sig=0.00$ است. مقادیر بیان شده نشان‌دهنده وجود رابطه‌ای معکوس و بسیار قوی میان متغیر دلبستگی با متغیرهای خشونت نمونه‌ها و گروه هم‌نشینان آنها هستند. در مورد متغیر باور و گروه هم‌نشینان $T=-2.36$ و $Sig=0.01$ است. این ارقام در مورد متغیر مذکور و خشونت نیز به ترتیب برابر با $T=-2.26$ و $Sig=0.02$ است. مقادیر بیان شده نشان‌دهنده وجود رابطه‌ای معکوس و معنی‌دار میان متغیر باور با متغیرهای خشونت و گروه هم‌نشینان نمونه‌ها است. در نهایت نیز می‌توان ارتباط بسیار قوی موجود میان متغیرهای گروه هم‌نشینان و خشونت را ملاحظه نمود. طبق جدول شماره ۱۲، در مورد دو متغیر مذکور $T=11.60$ و $Sig=0.00$ است. مقادیر ذکر شده بیان‌گر وجود رابطه‌ای مستقیم، معنی‌دار و بسیار قوی میان دو متغیر خشونت و گروه هم‌نشینان نمونه‌ها هستند.

۴- یافته‌های استنباطی

مقداری تأمل نسبت به یافته‌های حاصل از پژوهش می‌تواند برخی نکات ظریف و بسیار مهم را آشکار نماید. شایان ذکر است، به نظر می‌رسد مفاهیم تولید شده و نتایج تحلیل‌های آماری این پژوهش، نسبت به سایر نوجوانان و جوانان قابل تعمیم باشد؛ به عبارت دیگر، اگرچه جامعه آماری پژوهش حاضر صرفاً شامل کشتی‌گیران نوجوان و جوان شهرستان مشهد است، به نظر می‌رسد مؤلفه‌های دلبستگی، باور و سن در مورد سایر نوجوانان و جوانان نیز کارکرد و تأثیرات مشابهی داشته باشند.

۴-۱- تأثیر متقابل دلبستگی و نابهنجاری

یکی از مطالب بسیار مهم درباره نظریه پیوند اجتماعی هیرشی، تمرکز این نظریه بر تأثیر دلبستگی به والدین بر نابهنجاری نوجوانان و جوانان است؛ درحالی‌که این نظریه به تأثیر

ناپهنجاری‌های نوجوان و جوان بر رفتار والدین و دلبستگی والدین به آنان توجهی نمی‌کند^{۴۹} بر اساس جدول شماره ۳، با افزایش دلبستگی نمونه‌ها به والدین، میانگین خشونت و میانگین خشونت گروه هم‌نشینان آنها کاهش پیدا نموده و برعکس، با کاهش دلبستگی نمونه‌ها به والدین، میانگین خشونت و میانگین خشونت گروه هم‌نشینان آنها افزایش چشم‌گیری پیدا می‌کند. شاید در نگاه اول به نظر برسد که وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت نمونه‌ها و میزان سلامت اجتماعی و سلامت اجتماعی گروه هم‌نشینان آنها مستقیماً تحت تأثیر دلبستگی آنها به والدین قرار دارد، درحالی‌که این توالی و ترتیب همواره ثابت نیست. همانگونه که میزان دلبستگی نوجوان نسبت به والدین در وضعیت ناپهنجاری، خرده‌فرهنگ مورد پذیرش و نحوه‌گزینش گروه هم‌نشینان توسط نوجوان اثر گذار است، ناپهنجاری، وضعیت خرده‌فرهنگی و میزان سلامت اجتماعی گروه هم‌نشینان افراد نیز بر میزان دلبستگی آنان به والدین، همچنین میزان دلبستگی و نوع رفتار والدین با آنها اثرگذار است؛ به عبارت دیگر، متغیرهای دلبستگی، خرده‌فرهنگ خشونت و گروه هم‌نشینان، تأثیرات متقابلی بر یکدیگر دارند. مشاهدات مستقیم و طولانی مدت پژوهشگر نیز مطلب فوق را تأیید می‌کند. پژوهشگر طی مشاهدات خود موارد متعددی را ملاحظه نموده‌است که خرده‌فرهنگ خشونت بالا، پافشاری بر بزهکاری و همنشینی با افراد ناپهنجار، موجب کاهش دلبستگی نمونه‌ها نسبت به والدین، مواجهه آنها با واکنش‌های شدید از جانب والدین و یا طرد شدن آنها توسط والدین‌شان شده‌است. این کاهش دلبستگی افراد نسبت به والدین و یا طرد شدن آنها توسط والدین می‌تواند علل مختلفی داشته‌باشد. برای درک بهتر مطلب، باید گفت: همانگونه که ساترلند بیان می‌دارد، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی جنبه فرهنگی و آموزشی داشته و می‌توانند در خلال معاشرت‌های متقابل منتقل شوند.^{۵۰} در نتیجه، همنشینی نوجوان و جوان با هم‌نشینان دارای خرده‌فرهنگ‌های منفی و نامتعارف، می‌تواند هنجارها و ارزش‌های متعلق به این خرده‌فرهنگ‌ها را به آنها منتقل و درونی نماید. همانگونه که در بخش مبانی نظری بیان شد، میلر یکی از ارزش‌های اساسی جوانان طبقه پایین را تمایل ایشان به خودمختاری و استقلال‌طلبی می‌داند. بدیهی است که پذیرش استقلال‌طلبی مفرط به‌عنوان یک ارزش، در اثر معاشرت با گروه هم‌نشینانی که استقلال از والدین و خودمختاری را ارزشی اساسی

49. Martha Gault-Sherman, "It's a two-way street: The bidirectional relationship between parenting and delinquency," Journal of youth and adolescence 41(2012), 140.

۵۰. مطلب فوق با توجه به نتایج حاصل از تحلیل‌های آماری مذکور در جدول شماره ۱۲ تأیید می‌شود. طبق نتایج بیان شده در جدول اخیرالذکر، گروه هم‌نشینان افراد تأثیر بسیار پررنگی در وضعیت خرده‌فرهنگی ایشان دارد.

می‌دانند، می‌تواند باعث کاهش دلبستگی یک نوجوان به والدین و کاهش اعمال کنترل والدین بر او گردد. از دیگر ارزش‌های جوانان طبقه پایین که در اثر معاشرت قابلیت انتقال به دیگران را دارند، می‌توان به دردمرستی و هیجان طلبی^{۵۱} اشاره نمود. بدیهی است که تمایل به دردمرستی و هیجانات غیرمعمول و نابهنجار برای خانواده‌های دارای باورهای اخلاقی مثبت قابل پذیرش نخواهد بود و پافشاری نوجوان و جوان بر این اعمال و ارزش‌ها می‌تواند منجر به کاهش دلبستگی خانواده و طرد او توسط خانواده گردد. با توجه به مطالبی که بیان شد، می‌توان نحوه اثرگذاری نابهنجاری، خرده‌فرهنگ و گروه هم‌نشینان نوجوانان و جوانان بر وضعیت دلبستگی آنها به والدین و دلبستگی والدین به آنها را درک کرد.^{۵۲}

لازم به ذکر است: غالب پژوهش‌های صورت گرفته در ایران، نسبت به این جنبه خاص یعنی تأثیرگذاری متقابل دلبستگی و نابهنجاری بریکدیگر غافل بوده‌اند؛ اما یافته‌های برخی از پژوهش‌های صورت گرفته در خارج از ایران، این مطلب یعنی ارتباط و اثرگذاری متقابل دلبستگی و نابهنجاری بر یکدیگر را تأیید می‌کند.^{۵۳}

۴-۲- دلبستگی‌های مثبت و اثر بازدارندگی

تراویس هیرشی می‌گوید: دلبستگی افراد، صرف نظر از نوع آن، مفید است و موجب اعمال کنترل اجتماعی بر آنها می‌شود. هیرشی حتی دلبستگی به والدین و همسالان منحرف را سودمند و موجب اعمال کنترل اجتماعی بر افراد می‌داند.^{۵۴} این نظر با انتقاد برخی صاحب‌نظران در حوزه‌های جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی مواجه شده است. برخی از اندیشمندان معتقدند که تنها دلبستگی به والدین و همسالان بهنجار اثر بازدارندگی دارد، درحالی‌که دلبستگی به والدین و همسالان منحرف می‌تواند عاملی محرک برای نابهنجاری و انحراف

۵۱. در اجتماعات طبقه پایین، افراد بر اساس میزان درگیری‌هایشان در ایجاد دردمرستی صاحب ارزش می‌شوند. در نتیجه ایشان در تلاش هستند تا به سرگرمی‌های هیجان‌انگیز دست یابند. معمولاً انجام قمار، نزاع و فعالیت‌های جنسی می‌تواند برای آنها دردمرست‌ساز و هیجان‌انگیز باشد.

۵۲. همانگونه که در متن نیز تلویحاً مورد اشاره قرار گرفت، مؤلفه باور نیز همچون دلبستگی، ارتباط متقابلی با وضعیت خرده‌فرهنگ و گروه هم‌نشینان افراد دارد. همانگونه که باور نوجوان و جوان، بر نحوه‌گزینش خرده‌فرهنگ و گروه هم‌نشینان وی مؤثر است، نوع خرده‌فرهنگ و گروه هم‌نشینانی که افراد در معرض آنها قرار می‌گیرند نیز بر وضعیت باورهای ذهنی‌ایشان مؤثر است. مطلبی که ساترلند نیز در خلال تبیین نظریه معاشرت ترجیحی به آن اشاره می‌کند.

53. Gault-Sherman. "It's a two-way street: The bidirectional relationship between parenting and delinquency," 140.

54. Siegel, *op. cit.*, 228.

باشد.

نتایج برخی از پژوهش‌های صورت گرفته در کشورهای دیگر حاکی از آن است که دلبستگی به همسالان و والدین منحرف ممکن است باعث حمایت از رفتارهای ضد اجتماعی شده و آنها را تقویت نماید.^{۵۵} با توجه به آزمون‌ها و تحلیل‌های آماری انجام شده در پژوهش حاضر (جدول شماره ۱۲)، اثبات شد که وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت افراد، ارتباط بسیار نزدیک و تنگاتنگی با وضعیت خرده‌فرهنگ خشونت گروه هم‌نشینان آنها دارد. همانگونه که ملاحظه گردید، با افزایش میزان خشونت گروه هم‌نشینان، خشونت نمونه‌ها نیز به طور قابل توجهی افزایش می‌یابد و با کاهش خشونت گروه هم‌نشینان، خشونت نمونه‌ها به شدت کاهش می‌یابد.^{۵۶} بدیهی است که دلبستگی به والدین منحرف نیز تأثیر مشابهی بر وضعیت خرده‌فرهنگی نوجوانان و جوانان دارد. لازم به ذکر است، یافته‌های حاصل از مشاهدات مستقیم پژوهشگر نیز این مطلب را تأیید می‌کند. به مثال زیر توجه فرمایید:

سهیل و سجاد برادر هستند. مادر آنها زنی خانه‌دار و پدرشان مردی حدوداً چهل و پنج‌ساله است که از طریق خرید، فروش و قاچاق مواد مخدر کسب درآمد می‌کند. وضعیت اقتصادی خانواده آنها بسیار مطلوب است. خانه آنها در منطقه‌ای بسیار مناسب واقع شده علیرغم اینکه هنوز به سن قانونی برای گرفتن گواهینامه نرسیده‌اند، برای هر پسرش یک خودروی گران‌قیمت خریده است. این دو برادر خرده‌فرهنگ خشونت بسیار بالایی دارند و تمایل بسیار زیادی به خشونت، نزاع و درگیری داشته و در خودروهای خود سلاح گرم حمل می‌کنند. در پاسخ به این سؤال که واکنش والدین‌شان نسبت به منازعات مختلف آنها چیست؟ پاسخ می‌دهند: «پدر ما از شجاعت و جیگر داشتن ما لذت می‌برد. اسلحه‌های موجود در ماشین‌ها مال خود اوست. او به ما می‌گوید: دعوا کنید، بزنید، خودم پشت‌تان هستم. اگر کتک خوردید حق ندارید به خانه بیایید؛ اما اگر زدید خودم دیه‌اش را می‌دهم».^{۵۷} ملاحظه می‌شود که چگونه دلبستگی این دو برادر نسبت به پدرشان موجب تشویق و تهییج آنها در ارتکاب رفتارهای نابهنجار می‌شود. در اینگونه موارد، غالباً دلبستگی بالا و پیوند قوی نوجوان

55. Larry Siegel and Brandon Welsh. Juvenile Delinquency. (Wadsworth: Cengage Learning, (2009), 144.

۵۶. مطلب اخیر کاملاً همسو و هم‌جهت با مبانی نظری تئوری معاشرت ترجیحی ادوین ساترلند است.

۵۷. هدف از بیان مثال اخیر، درک بهتر مطلب است. مثال بیان شده، مثالی عینی است و پژوهشگر نسبت به این دو برادر شناختی کامل دارد. همچنین پژوهشگر موارد بسیار دیگری را با مشابهت بالا نسبت به مثال فوق مشاهده نموده است که مجال بیان تمامی موارد در این مقاله نیست.

و جوان به والدین و گروه هم‌نشینان منحرف، کارکردی معکوس بر وضعیت بهنجاری آنها دارد و موجب کاهش سلامت اجتماعی‌شان می‌گردد.

مطالب بیان‌شده، این بخش از نظریه هیرشی مبنی بر مطلق بودن اثر مثبت دلبستگی را نقض می‌کند. با توجه به آن‌چه بیان گردید می‌توان اذعان نمود: دلبستگی نوجوانان و جوانان به والدین و گروه هم‌نشینان متعارف، عاملی مؤثر در جهت بازدارندگی، کنترل اجتماعی و افزایش سلامت اجتماعی آنها است. از طرف دیگر، دلبستگی نوجوانان و جوانان به والدین و گروه هم‌نشینان منحرف، می‌تواند موجب کاهش سلامت اجتماعی آنها شده و نوجوانان و جوانان را به سمت ارتکاب نابهنجاری و پذیرش ارزش‌های فرهنگی منفی و نامتعارف سوق دهد. مطلب اخیر کاملاً همسو و هم‌جهت با مبانی نظری ادوین ساترلند است؛ همانگونه که ساترلند هم‌نشینی و دلبستگی نوجوانان و جوانان به افراد منحرف و نابهنجار را عامل اصلی انحراف معرفی می‌کند، طبق نتایج پژوهش حاضر نیز هم‌نشینی و دلبستگی نوجوانان و جوانان به افراد منحرف ارتباط مستقیم و معنی‌داری با انحراف و نابهنجاری آنها دارد.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر متقابل مؤلفه‌های سه‌گانه سن، دلبستگی و باور بر خرده‌فرهنگ خشونت و وضعیت خشونت گروه هم‌نشینان کشتی‌گیران نوجوان و جوان شهرستان مشهد صورت گرفته‌است.

در مورد متغیر سن، باید بیان داشت: بر اساس یافته‌های پژوهش، رابطه مستقیم و معنی‌دار بین سن نمونه‌ها با خرده‌فرهنگ خشونت و وضعیت خشونت گروه هم‌نشینان آنها وجود دارد. به این ترتیب که در بازه سنی ۱۴ تا ۱۸ سال، با افزایش هر یک سال سن، به میزان قابل توجهی شاهد افزایش خشونت نمونه‌ها و افزایش خشونت گروه هم‌نشینان ایشان هستیم. یافته‌های پژوهش از این جهت با نظریات گسن (۱۴۰۱) و مارش (۱۳۹۸) همسو است و مشاهدات پژوهشگر نیز نتایج بیان‌شده را تأیید می‌کند. معمولاً نوجوانان و جوانان تمایل بالایی نسبت به انحرافات هیجانی داشته و حس انتقام جویی در میان ایشان بسیار قوی است. همچنین، افراد در مقطع نوجوانی و جوانی، خودمختاری و استقلال بیشتری نسبت به خانواده‌هایشان پیدا می‌کنند، در نتیجه کنترل والدین بر آنها، نسبت به دوران کودکی کاهش می‌یابد. بر اساس مشاهدات پژوهشگر این استقلال و تمایل نوجوان و جوان نسبت به انحرافات، پس از ۱۶ سالگی شدت و حدت بیشتری به خود می‌گیرد و این مسئله می‌تواند عاملی مؤثر در گزینش گروه هم‌نشینان منحرف توسط او باشد. معمولاً در این مقطع خاص

سنی، در خلال معاشرت نوجوان و جوان با گروه هم‌نشینان منحرف، آموزش‌های فرهنگی با سرعت قابل توجهی صورت می‌گیرد. در نهایت، همین استقلال‌طلبی بیش از پیش، تمایل به انحرافات و همنشینی با گروه هم‌نشینان منحرف، عواملی هستند که باعث افزایش چشمگیر تمایل افراد به خشونت و توسل به آن در این مقطع خاص سنی می‌شوند.

در مورد مؤلفهٔ دلبستگی باید اذعان نمود: طبق یافته‌های حاصل از پژوهش، ارتباط معنی‌دار و معکوسی میان دلبستگی با خرده‌فرهنگ خشونت و وضعیت خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها وجود دارد. یعنی با افزایش دلبستگی به والدین، خشونت نمونه‌ها و خشونت گروه هم‌نشینان کاهش می‌یابد و بالعکس. مطلب بیان شده با آن بخش از نظریات تراویس هیرشی که دلبستگی به والدین و هم‌نشینان متعارف را عاملی مؤثر در جهت کنترل اجتماعی و افزایش سلامت اجتماعی نوجوانان و جوانان می‌داند، همسو و هم‌جهت است؛ اما یافته‌های پژوهش حاضر، این قسمت از نظریه‌ی تراویس هیرشی که بیان می‌دارد: «هر نوع دلبستگی، ولو دلبستگی به والدین و گروه هم‌نشینان منحرف می‌تواند سودمند باشد» را نقض می‌کند. با توجه به مطالبی که در بخش گذشته بیان شد، اثبات گردید که دلبستگی به والدین و هم‌نشینان منحرف می‌تواند اثری تسهیل‌کننده نسبت به ناپه‌نجاری نوجوانان و جوانان داشته باشد. بر اساس تحلیل‌های آماری صورت گرفته (جدول شماره ۱۰) می‌توان گفت: میزان دلبستگی نوجوان و جوانان نسبت به والدین عاملی مؤثر در نحوهٔ گزینش گروه هم‌نشینان توسط آنها است. همچنین یافته‌های پژوهش حاضر این مطلب را اثبات می‌نماید که اثر مؤلفهٔ دلبستگی بر ناپه‌نجاری، نوع خرده‌فرهنگ و وضعیت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها همواره اثری یک‌سویه و ثابت نبوده، بلکه این تأثیر دوسویه و متقابل است.^{۵۸}

همچنین در مورد مؤلفه باور باید گفت: طبق یافته‌های پژوهش و تحلیل‌های آماری انجام شده، رابطهٔ میان متغیر باور با متغیرهای خرده‌فرهنگ خشونت و وضعیت خشونت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها رابطه‌ای معنی‌دار و معکوس است؛ بر اساس یافته‌ها، با افزایش میزان باور نمونه‌ها نسبت به قانون و ارزش‌های مورد قبول قانونی، میزان خشونت آنها و خشونت گروه هم‌نشینان‌شان کاهش یافته‌است؛ درحالی‌که با کاهش میزان باورمندی نمونه‌ها نسبت به قانون، شاهد افزایش میزان خشونت آنها و خشونت گروه هم‌نشینان‌شان بوده‌ایم. این نتایج، عقیدهٔ هیرشی در مورد تأثیر مثبت مؤلفهٔ باور به ارزش‌های مثبت اجتماعی بر حفظ سلامت و

۵۸. مطلب اخیر در بخش یافته‌های استنباطی مورد بحث و اثبات قرار گرفته و مشاهدات پژوهشگر نیز مطالب بیان شده را تأیید می‌کند.

کنترل اجتماعی افراد را تأیید می‌کند. در نهایت، طبق یافته‌های حاصل از پژوهش، اثر مؤلفه باور، همچون دلبستگی، بر نوع خرده‌فرهنگ و وضعیت گروه هم‌نشینان نمونه‌ها، همواره اثری یک‌سویه و ثابت نبوده، بلکه مؤلفه‌های مذکور دارای اثرگذاری و اثرپذیری متقابل از یکدیگر هستند.

فهرست منابع

- الف) منابع فارسی
- احمدی، حبیب و مهدی معینی. «بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی و رفتارهای پرخطر جوانان: مطالعه موردی شهر شیراز». *پژوهش‌های راهبردی/امنیت و نظم/اجتماعی* ۱۴، (۱۳۹۴)، ۱-۲۴.
- احمدی، حبیب. جامعه‌شناسی انحرافات. چاپ هشتم. تهران: سمت، ۱۳۹۴.
- آقازاده، غلام‌حسین. «بررسی عوامل خانوادگی و درون مدرسه‌ای مؤثر بر ناهنجاری‌های رفتاری در میان دانش‌آموزان مقطع متوسطه مراغه». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۹.
- امین‌صاری، نوذر. انحرافات اجتماعی و خرده‌فرهنگ‌های معارض. چاپ اول. تهران: دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۰.
- پژهان، علی، پروانه افشاری و آناهیتا کمالی‌ها. «برخورد نسل‌ها - جوانی جمعیت و خشونت سیاسی» *جامعه‌پژوهی فرهنگی* ۹، ۲ (۱۳۹۷)، ۱-۲۷.
- جلایی‌پور، حمیدرضا و مجید حسینی‌نثار. «عوامل اجتماعی مؤثر بر بزهکاری نوجوانان رشت»، *پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی* ۲۸، (۱۳۸۷)، ۷۷-۱۰۲.
- راد، فیروز و نیر رستمی. «پیوند اجتماعی و گرایش به رفتارهای نابهنجار». *فصلنامه علوم اجتماعی* ۲۴، ۳ (۱۳۹۵)، ۱۷۷-۲۱۴.
- Doi: <https://doi.org/10.22054/qjss.2016.7211>
- ستوده، هدایت‌اله. آسیب‌شناسی اجتماعی. چاپ سی‌ام. تهران: آوای نور، ۱۴۰۱.
- سوهانیان حقیقی، محسن، مجید فولادیان و حسین اکبری. «تحلیل تطبیقی عوامل مؤثر بر قانون‌گریزی و قانون‌شکنی در استان‌های ایران مبتنی بر منطق‌فازی». *جامعه‌شناسی ایران* ۴، ۲۰ (۱۳۹۸)، ۳-۳۲.
- Doi: [10.22034/jsi.2019.47865](https://doi.org/10.22034/jsi.2019.47865)
- صدیق سروسستانی، رحمت‌الله. آسیب‌شناسی اجتماعی. چاپ دهم. تهران: سمت، ۱۴۰۱.
- علمی، محمود و خدیجه تیغ‌زن. «تعیین میزان شیوع خشونت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، مطالعه موردی دانش‌آموزان دبیرستان‌های دخترانه و پسرانه عجیشیر». *مطالعات جامعه‌شناسی* ۱، ۱ (۱۳۸۷)، ۲۵-۴۶.
- علی‌وردی‌نیا، اکبر و وحیبه آرمان مهر. «فعالیت‌های ورزشی و بزهکاری: آزمون تجربی نظریه پیوند اجتماعی هیرشی». *پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی* ۱۲، ۶ (۱۳۸۷)، ۱۳۳-۱۴۱.
- فاطمی، داود، عارف رحیمی، موسی سعادت و محمد عباس‌زاده. «بررسی نقش خانواده در بزهکاری فرزندان، مورد مطالعه: نوجوانان پسر شهر زنجان». *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی* ۵، ۳ (۱۳۹۵)، ۳۵-۵۰.
- Doi: [10.22108/ssoss.2016.20960](https://doi.org/10.22108/ssoss.2016.20960)
- کاوه، محمد. آسیب‌شناسی بیماری‌های اجتماعی. جلد ۱. چاپ اول. تهران: جامعه‌شناسان، ۱۳۹۱.
- کاوه، محمد. آسیب‌شناسی بیماری‌های اجتماعی. جلد ۲. چاپ اول. تهران: جامعه‌شناسان، ۱۳۹۱.
- کی‌نیا، مهدی. مبانی جرم‌شناسی. جلد اول. چاپ شانزدهم. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۹۶.
- گسن، ریموند. جرم‌شناسی نظری. ترجمه مهدی کی‌نیا. چاپ هفتم. تهران: انتشارات مجد، ۱۴۰۱.

- مارش، یان، گینور ملویل، کیت مورگان، گارت نوریس و ژنو والکینگتن. نظریه‌های جرم‌شناسی. ترجمه حمیدرضا ملک محمدی، چاپ دوم. تهران: نشر میزان، ۱۳۹۸.
- محمودی جانکی، فیروز و سید محمدرضا نجات. «بررسی جرم شناختی خشونت معلمان علیه دانش‌آموزان (مطالعه موردی مقطع متوسطه اول شهرستان مرودشت)». *مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی* ۴۸، ۱ (۱۳۹۷)، ۱۶۱-۱۸۳.
- Doi: 10.22059/jqclcs.2018.213771.1139
- ملتفت، حسین، مصیب محبی، داوود شهپری و فاطمه هاشمی. «بررسی پویایی طلاق در ایران در دوره ۱۳۸۳-۱۳۹۳»، *خانواده پژوهی* ۱۶، ۴ (۱۳۹۹)، ۵۴۷-۵۶۸.
- Doi: 10.29252/jfr.16.4.547
- مهدوی، محمدصادق و علی اصغر عباسی اسفنجیر. «بررسی رابطه بین پیوندهای اجتماعی - خانوادگی و میزان بزهکاری نوجوانان، کوششی در جهت تبیین‌های اجتماعی - خانوادگی رفتارهای بزهکارانه نوجوانان ۱۹-۱۳ ساله بهشهر، بر اساس آزمون تجربی نظریه‌های کنترل اجتماعی هیرشی». *پژوهش‌های اجتماعی* ۱، ۱ (۱۳۸۷)، ۴۵-۱۱.
- مودن‌زادگان، حسنی و سمیه نوروزی. «علل و عوامل ارتکاب جرم منازعه و راه‌های پیشگیری از آن». *تحقیقات حقوقی تطبیقی ایران و بین‌الملل* ۱۰، ۳۵ (۱۳۹۶)، ۷۴-۸۲.
- وایت، راب و فیونا هینز. جرم و جرم‌شناسی. ترجمه علی سلیمی. چاپ نهم. قم: انتشارات حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۸.

- ب) منابع خارجی.

- Barfield-Cottledge, Tiffney. "The Triangulation Effects of Family Structure and Attachment on Adolescent Substance Use." *Crime & Delinquency* 61 (2015), 297-320.
- Bowlby, John. *Maternal Care and Mental Health*. Geneva: World Health Organization, 1951.
- Gault-Sherman, Martha. "It's a Two-Way Street: The Bidirectional Relationship Between Parenting and Delinquency." *Journal of Youth and Adolescence* 41 (2012), 121-145.
- Hirschi, Travis, and Michael Gottfredson. "Age and the Explanation of Crime." *American Journal of Sociology* 89 (1983), 552-584.
- Jensen, Gary, and David Brownfield. "Parents and Drugs: Specifying the Consequences of Attachment." *Criminology* 21 (1983), 543-554.
- Kelly, Elizabeth, Joshua Polanin, Sung Joon Jang, and Byron Johnson. "Religion, Delinquency, and Drug Use: A Meta-Analysis." *Criminal Justice Review* 40 (2015), 505-523.
- Ozer, Emily, and Amber Akemi Piatt. "Adolescent Participation in Research: Innovation, Rationale and Next Steps." *Innocenti Research Briefs* (2017). <https://doi.org/10.18356/34b24e7d-en>.
- Regnerus, Mark, and Glen Elder. "Religion and Vulnerability Among Low-Risk Adolescents." *Social Science Research* 32 (2003), 633-658.

- Regnerus, Mark. “Moral Communities and Adolescent Delinquency: Religious Contexts and Community Social Control.” *Sociological Quarterly* 44 (2003), 523–554.
- Siegel, Larry, and Brandon Welsh. *Juvenile Delinquency: Theory, Practice, and Law*. 10th ed. Wadsworth: Cengage Learning, 2009.
- Siegel, Larry J. *Criminology: The Core*. 7th ed. Lowell: University of Massachusetts, 2019.
- Trinkner, Rick, Ellen Cohn, Cesar Rebellon, and Karen Van Gundy. “Don’t Trust Anyone Over 30: Parental Legitimacy as a Mediator Between Parenting Style and Changes in Delinquent Behavior Over Time.” *Journal of Adolescence* 35 (2012), 119–132.